

Archeologische onderzoek
Handelstraat 2 te Apeldoorn
Inventariserend veldonderzoek

GRONTMIJ ARCHEOLOGISCHE RAPPORTEN 1529

Archeologisch onderzoek Handelstraat 2 te Apeldoorn

Bureauonderzoek en Inventariserend veldonderzoek

GRONTMIJ ARCHEOLOGISCHE RAPPORTEN 1529

Definitief

ISSN 1573-5710

Opdrachtgever:
BUN Projectontwikkeling B.V.

Grontmij Nederland B.V.
Groningen, 23 maart 2015

Verantwoording

Titel : Archeologisch onderzoek Handelstraat 2 te Apeldoorn

Subtitel : Bureauonderzoek en Inventariserend veldonderzoek
GRONTMIJ ARCHEOLOGISCHE RAPPORTEN 1529

Projectnummer : 341375

Referentienummer : 341375

Revisie : 0

Datum : 23 maart 2015

Auteur(s) : dhr. dr. J.J. Hekman & dhr. J.B. Veenstra, MA

E-mail adres : janjaap.hekman@grontmij.nl

Gecontroleerd door : mevr. drs. Y. Boekema

Paraaf gecontroleerd :

Goedgekeurd door : dhr. drs. J.J.P.M. Theeuwen

Paraaf goedgekeurd :

Contact : Grontmij Nederland B.V.
Rozenburglaan 11
9727 DL Groningen
Postbus 7057
9701 JB Groningen
T +31 88 811 66 00
www.grontmij.nl

Administratieve gegevens

Datum opdracht : 28 november 2014
concept : 14 januari 2015
definitief : 23 maart 2015

Opdrachtgever : BUN Projectontwikkeling B.V.

Uitvoerder : Grontmij Nederland B.V.

Beheer documentatie en/of vondsten : Grontmij Nederland B.V., Groningen; E-depot RCE; Noordelijk Archeologisch Depot en DANS

Bevoegde overheid : Gemeente Apeldoorn

Contactpersoon : Mevr. drs. M. Parlevliet

Locatie : gemeente : Apeldoorn
plaats : Apeldoorn
toponiem : Handelstraat 2

RD-coördinaten : N x: 193.632 / y: 470.034
O x: 193.703 / y: 470.004
Z x: 193.678 / y: 469.907
W x: 193.638 / y: 469.963

kaartblad : 33B

afm. plangebied : circa 0,5 ha

AMK : monumentnr. : n.v.t.

Archis2 : CIS-code : 64632

Archeoregio NOaA : Utrechts-Gelders en Overijssels-Gelders zandgebied

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Algemeen.....	5
1.2	Ligging plangebied	5
1.3	Huidig gebruik van het plangebied.....	5
1.4	Toekomstig gebruik van het plangebied.....	5
1.5	Onderzoeksdoel	5
1.6	Onderzoeksvragen	6
1.7	Leeswijzer	6
2	Bureauonderzoek	7
2.1	Inleiding	7
2.2	Aardwetenschappelijke waarden	7
2.2.1	Geologie	7
2.2.2	Geomorfologie.....	7
2.2.3	Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN).....	7
2.2.4	Bodem	7
2.3	Historische situatie	7
2.4	Archeologische waarden	9
2.4.1	Archeologische Monumenten	10
2.4.2	Archeologische waarnemingen en onderzoeken	10
2.5	Archeologische en cultuurhistorische beleidskaarten	11
2.5.1	Gemeentelijke archeologische beleidskaart	11
2.6	Archeologische verwachting	11
3	Veldonderzoek	13
3.1	Methode.....	13
3.2	Resultaten.....	13
3.2.1	Bodemopbouw	13
3.2.2	Archeologie	13
3.3	Conclusies veldonderzoek.....	13
4	Evaluatie	15
4.1	Conclusie en samenvatting.....	15
4.2	Advies.....	15
5	Literatuur.....	17

Bijlage 1: Locatie plangebied

Bijlage 2: Bestaande situatie en ontwerp

Bijlage 3: Archeologische basiskaart

Bijlage 4: Locatie boringen

Bijlage 5: Bodemprofielen boringen

1 Inleiding

1.1 Algemeen

In opdracht van BUN Projectontwikkeling B.V. heeft Grontmij Nederland B.V. een archeologisch onderzoek uitgevoerd aan de handelstraat 2 te Apeldoorn. Het onderzoek heeft bestaan uit een bureauonderzoek, het uitvoeren van een veldonderzoek door middel van boringen (IVO-O) en de rapportage hierover.

Onderhavig onderzoek is uitgevoerd in het kader van bestemmingsplanprocedure. De opdrachtgever is van plan in het plangebied sloopwerkzaamheden uit te voeren en in het vrijgekomen gebied nieuwbouw te plaatsen. De bodemingrepen die gepaard gaan met de geplande realisatie zullen eventueel aanwezige archeologische resten in de bodem verstoren en/of vernietigen. Derhalve dienen voorafgaand aan die werkzaamheden de archeologische waarden binnen het plangebied in kaart te worden gebracht.

Op basis van de resultaten van het inventariserend veldonderzoek wordt een nader advies gegeven met betrekking tot de noodzaak van eventueel archeologisch vervolgonderzoek en, indien dit het geval is, in welke vorm dit zou moeten worden uitgevoerd. Dit advies dient ter bekrachtiging te worden voorgelegd aan de bevoegde overheid.

De betreffende werkzaamheden zijn conform de richtlijnen van het handboek Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.3) uitgevoerd. Grontmij beschikt over een eigen opgravingsvergunning afgegeven door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).

1.2 Ligging plangebied

Het plangebied ligt aan de handelstraat te Apeldoorn en bestaat uit een (te slopen leegstaand) flatgebouw en een parkeerplaats. De totale oppervlakte van het te onderzoeken terrein bedraagt circa 0,5 hectare. De exacte locatie van het plangebied wordt weergegeven in Bijlage 1. Het maaiveld ter plaatse van het plangebied ligt gemiddeld op circa +20 m NAP.

1.3 Huidig gebruik van het plangebied

Het plangebied is momenteel deels bebouwd in de vorm van een leegstaand flatgebouw met daarom heen parkeerplaatsen en groenvoorzieningen. Het flatgebouw is onderkelderd.

1.4 Toekomstig gebruik van het plangebied

De voorgenomen plannen bestaan uit het slopen van het bestaande flatgebouw en het nieuw bouwen van een winkelpand en een herinrichting van het omringende gebied met parkeerplaatsen. Volgens opgave van de projectontwikkelaar zal de maximale ontgravingsdiepte 1,2 m vanaf maaiveld zijn op het gedeelte dat buiten de huidige onderkeldering van het flatgebouw ligt.

1.5 Onderzoeksdoel

Het onderzoek richt zich op de vraag of er in het plangebied archeologische waarden aangetroffen kunnen worden. Doel van het inventariserend veldonderzoek (IVO) verkennende fase is het aanvullen en toetsen van de gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld in het bureauonderzoek. Het veldonderzoek is in de verkennende fase gericht op het vaststellen van de mate van intactheid en de aard van de bodemopbouw ter plaatse van de geplande bodemingrepen en daarmee de locaties te begrenzen waar archeologische vindplaatsen aanwezig kunnen zijn. Indien archeologische en/of bodemkundige indicatoren daartoe aanleiding geven kan vervolgt worden met een karterend onderzoek met als doel het opsporen van archeologische vindplaatsen.

1.6 Onderzoeksvragen

Voor het verkennend booronderzoek gelden de volgende onderzoeksvragen¹:

- Wat is de bodemopbouw in het plangebied?
- In hoeverre is deze bodemopbouw nog intact?
- Wat is de geo(morfo)logische opbouw van de ondergrond in het plangebied?
- Bevinden zich archeologisch relevante afzettingen in het plangebied?
- Zo ja, op welke diepte t.o.v. het maaiveld en het NAP?
- En in welk opzicht kan op basis hiervan de archeologische verwachting worden bijgesteld?

Alhoewel niet het doel van een verkennend booronderzoek, kunnen er toch archeologische indicatoren worden aangetroffen. Indien deze worden aangetroffen, dan gelden tevens de volgende vragen:

- Op welke diepte t.o.v. het maaiveld en het NAP zijn deze archeologische indicatoren aangetroffen?
- En wat is de horizontaal ruimtelijke spreiding van deze archeologische indicatoren?
- Wat is de aard en ouderdom van deze indicatoren?
- Wat betekent dit voor de archeologische verwachting van het plangebied?
- In hoeverre worden de archeologische waarden bedreigd door toekomstige planontwikkeling?

1.7 Leeswijzer

Dit rapport betreft een standaardrapport zoals genoemd in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA-specificatie VS05). Allereerst zijn in hoofdstuk 2 de resultaten van een bureauonderzoek beschreven, op basis waarvan een specifiek verwachtingsmodel is opgesteld. Op basis van dit verwachtingsmodel is binnen het plangebied een booronderzoek uitgevoerd, waarbij de archeologische verwachting uit het bureauonderzoek in het veld is getoetst. De resultaten van het veldwerk staan beschreven in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 wordt een evaluatie gegeven van die resultaten en een advies voor eventueel vervolgonderzoek.

¹ Conform de richtlijnen van *Bureau- en verkennend booronderzoek gemeente Apeldoorn*, versie 1.1, 4 oktober 2010, opgesteld door M. Parlevliet.

2 Bureauonderzoek

2.1 Inleiding

Het doel van het bureauonderzoek is om de bekende en potentiële archeologische waarden van het plangebied in kaart te brengen. Hierbij worden twee categorieën bronnen geraadpleegd. Enerzijds is gebruik gemaakt van bodemkaarten en van geologische, topografische en historische kaarten. Met behulp hiervan wordt de bodem en het landschap beschreven. De tweede categorie bronnen betreft het Archeologisch Informatiesysteem (Archis2) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), de Archeologische Monumentenkaart (AMK) en overige relevante publicaties en literatuur. Aan de hand van de analyse en interpretatie van deze gegevens is een specifieke archeologische verwachting voor het onderhavige plangebied opgesteld.

2.2 Aardwetenschappelijke waarden

Vanwege de ligging van het plangebied in de bebouwde kom van Apeldoorn is dit gebied op de Geologische en Geomorfologische kaart niet gekarteerd.

2.2.1 Geologie

Het plangebied ligt op de oostelijke flank van een stuwwal (een door landijs opgestuwde afzetting) die ruwweg begint ter hoogte van de Jachtlaan (ruim 1 km ten westen van het plangebied gelegen). De stuwwal is omzoomd door smeltwaterafzettingen. Hierop kunnen eolisch afgezette zandpakketten zijn afgezet (dekzanden).

2.2.2 Geomorfologie

Extrapolerend vanuit het kaartbeeld in de nabije (gekarteerde) omgeving ligt het plangebied op gebied van hoge stuwwallen (code 15B3), glooiingen van sneeuwsmelwaterafzettingen (code 4H4), stuwwalglooiingen (code 6H7) en droge (beek)dalen (code 1O/11R3). Meer specifiek ligt het plangebied op basis van de Geomorfologische kaart van de gemeente Apeldoorn op relatief hooggelegen daluitspoelingswaaierafzettingen.²

2.2.3 Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)

Het AHN is een landsdekkend digitaal hoogtebestand in de vorm van een driedimensionaal grid met een nauwkeurigheid van 5 cm, waarmee het maaiveld van Nederland in kaart gebracht kan worden. Door het combineren van de X-, Y- en Z-waarden (t.o.v. NAP) van elk punt ontstaat een digitaal hoogtemodel dat de gemiddelde hoogte van het maaiveld weergeeft met een nauwkeurigheid van 5x5 m per gridcel.

Op basis van het AHN is te zien dat het plangebied op de oostelijke flank van een hoger gelegen gebied ligt (het stuwwallenlandschap).

2.2.4 Bodem

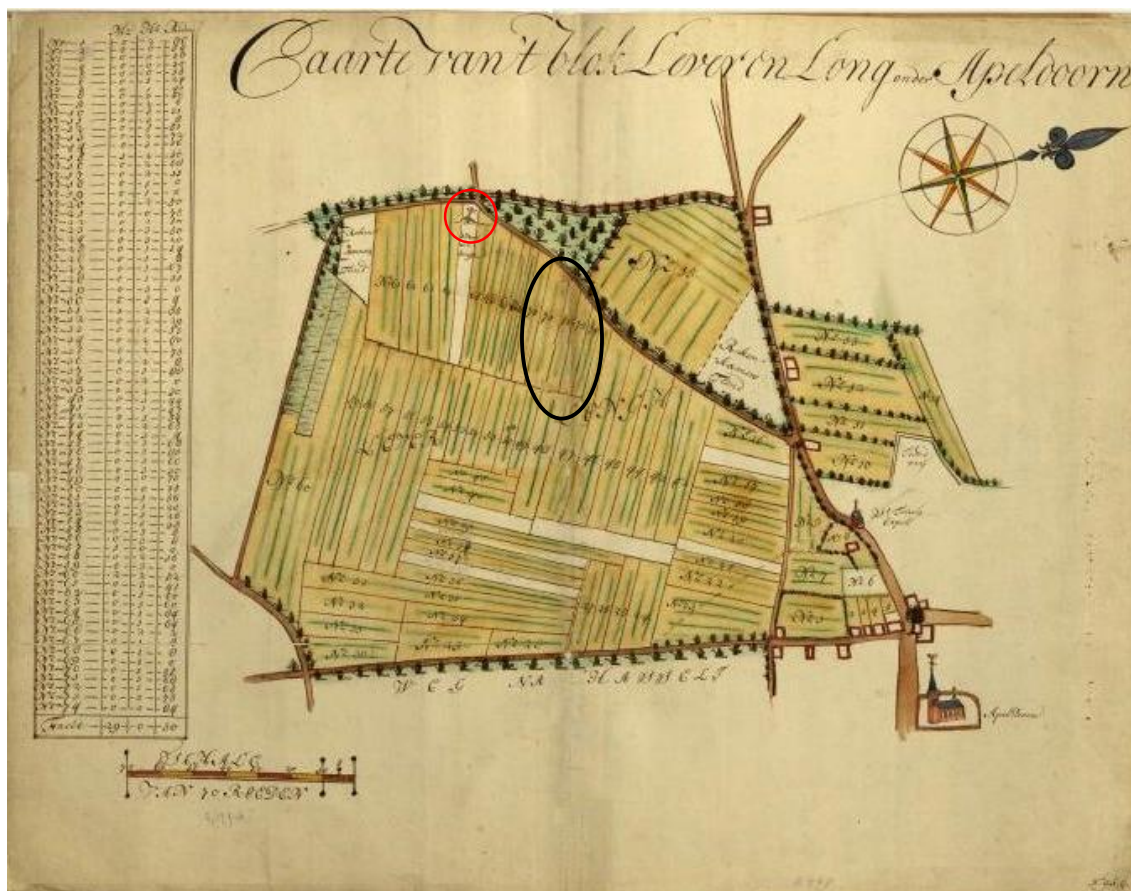
De bodems die in het plangebied kunnen voorkomen bestaan uit hoge zwarte enkeerdgronden (code zEZ30), haarpodzolgronden van grof zand of leemarm en zwak lemig fijn zand (code Hd30 of Hd21).³

2.3 Historische situatie

² Geomorfologische kaart 1:50.000; bron: Archis II/Alterra; Geomorfologische kaart Apeldoorn, schaal 1:15.000 (geraadpleegd via rivviewer/apeldoorn).

³ Stiboka, 1979. *Bodemkaart van Nederland schaal 1:50.000, Blad 33 West Apeldoorn*. Wageningen, Stichting voor Bodemkartering en geraadpleegd via Archis II (bron Alterra).

Het plangebied maakte tot ongeveer het midden van de 19^e eeuw deel uit van de “Apeldoornse Enk”. Het was spaarzaam bebouwd met enkele boerderijen en landarbeidershuisjes. Ten zuiden van het plangebied lag het buurtschap Brinkhorst. Het gebied was grotendeels in gebruik als akkerland. Op de “Caarte van 't Blok Lever en Long onder Apeldoorn” van Justus van Broekhuysen uit 1708 is het gebied verkaveld in lange rechthoekige percelen zie afb. 2.1).⁴

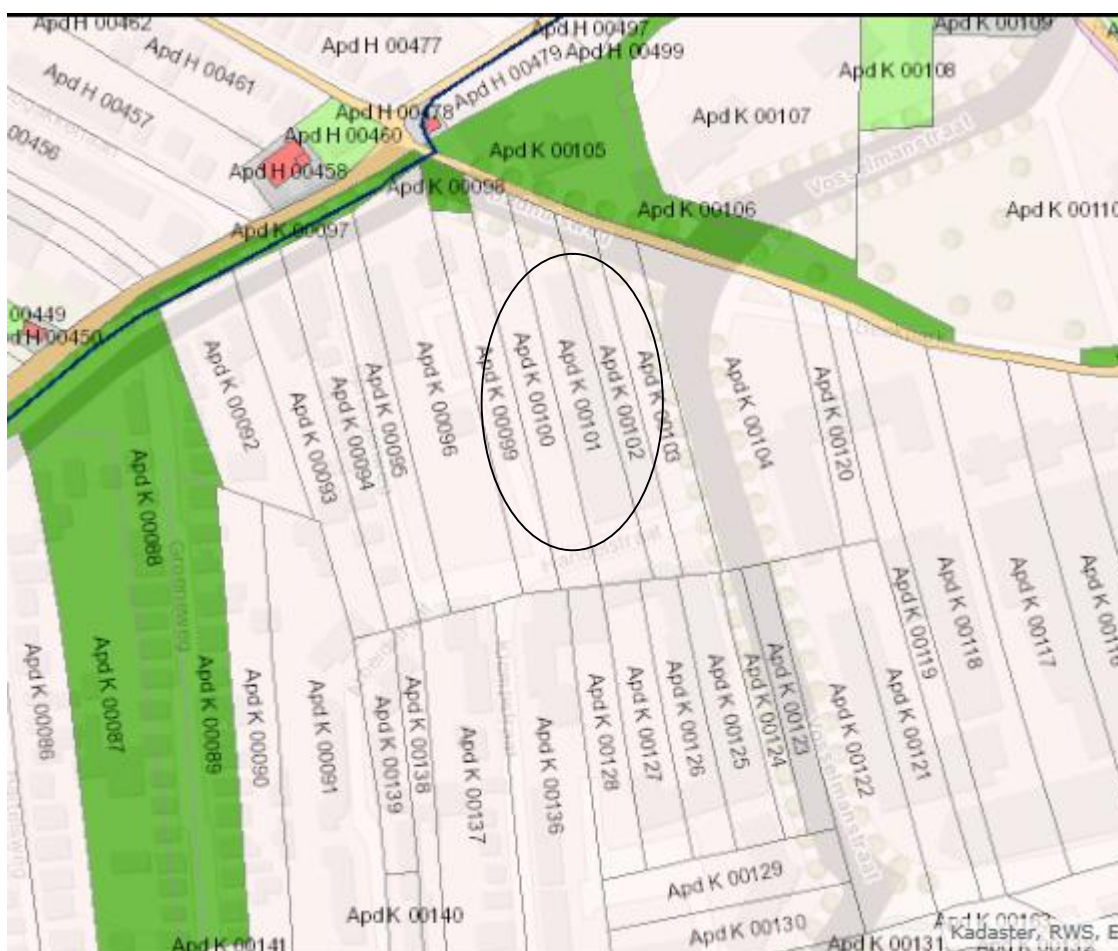
Afbeelding 2.1 Kaart van Justus van Broekhuysen uit 1708 van gedeelte van Apeldoorn met midden boven de locatie van het Vrouwenbergje, ook wel Galgenberg (rode cirkel). Het plangebied ligt bij benadering in de zwarte omlijning (bron: Coda, Apeldoorn)

Op de kaart uit 1708 ligt ten westen van het plangebied een kleine heuvel, Vrouwenberg genaamd (ook wel Galgenberg; later Valkenberg). De oudste schriftelijke vermelding dateert uit 1592.⁵ Deze heuvel is mogelijk een voormalige grafheuvel die in de Middeleeuwen/begin Nieuwe tijd in gebruik is geweest als executieterrein met een galg. Het plangebied blijft in gebruik als landbouwgrond, zoals ook op de Kadastrale Minuut uit 1832 is weergegeven (zie afb. 2.2). De locatie van het Vrouwenbergje/Galgenberg is inmiddels een klein bosperceel geworden (perceel K 00098; in eigendom van de marke, Oldemark van Apeldoorn).⁶

⁴ kaart uit het kaartboek van het Kapittel van St Marie uit 1708 (Utrechts Archief, Kapittel van ST.Marie Toegangsnr. 221. Inv. nr 415. Kaart 2 (met dank aan dhr. C. Nieuwenhuize, AWN Apeldoorn).

⁵ Zie Otten, 2003.

⁶ Mededeling W. Boerefijn, gemeente Apeldoorn

Abbeelding 2.2 Uitsnede uit de bewerkte Kadastrale Minuut 1832; plangebied ligt binnen de zwarte omlijning (bron: ArcGis)

Vanaf de tweede helft van de 19^e eeuw werd het gebied geleidelijk ingevuld met nieuw aangelegde straten en bebouwing. In het tweede kwart van de 20^e eeuw was het gebied geheel bebouwd geraakt en opgenomen in de bebouwde kom van Apeldoorn. Het onderzoeksgebied grenst aan een bestaand flatgebouw.

2.4 Archeologische waarden

Tabel 2.1 Overzicht van archeologische perioden⁷

Periode	Tijd		
Laat-Paleolithicum (Oude Steentijd)		tot	9.000 v.Chr.
Mesolithicum (Midden Steentijd)	9.000 v.Chr.	-	4.900 v.Chr.
Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	5.325 v.Chr.	-	1.900 v.Chr.
Bronstijd	1.900 v.Chr.	-	800 v.Chr.
IJzertijd	800 v.Chr.	-	12 v.Chr.
Romeinse Tijd	12 v.Chr.	-	450 n.Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1.050 n.Chr.
Late Middeleeuwen	1.050	-	1.500 n.Chr.
Nieuwe Tijd	1.500	-	heden

⁷ Voor de dateringen is gebruik gemaakt van: Lanting & Van der Plicht, 1996; 2000; 2002.

2.4.1 Archeologische Monumenten

In het plangebied zijn geen AMK-terreinen geregistreerd. Ten oosten van het plangebied op circa 300 m afstand ligt een AMK-terrein (monumentnummer 12851; Bijlage 2). Het terrein is van archeologische waarde en bevat resten van de oude bewoningskern van Apeldoorn.

2.4.2 Archeologische waarnemingen en onderzoeken

Binnen het plangebied zelf zijn geen waarnemingen bekend. Rond het plangebied liggen vier Archis-waarnemingen (zie Tabel 2.2 en Bijlage 2).

Tabel 2.2 Waarnemingen in het plangebied en in de directe omgeving van het plangebied.

waarnemingsnummer	complex	aard	datering
434194	Onbekend	Sloot/greppel	Middeleeuwen
442771	Nederzetting, onbepaald	Spieker/graanschuur	Laa -Neolithicum-Midden Romeinse tijd
46078	Onbekend	Kuil en paalgat/kuil met vondsten	Nieuwe tijd B-C
41681	Onbekend	Stenen Gerelkeule	Midden Mesolithicum-Midden Neolithicum

Waarneming 41681 betreft de vondst in 1924 van een stenen werktuig uit de prehistorie op een voormalig AMK-terrein (monumentnummer 12850; in 2003/2005 van de monumentenlijst afgevoerd). Onder waarneming 46078 staan de resultaten geregistreerd van een proefsleuvenonderzoek uit 2001 aan de Vosselmanstraat/Beekpark. Ondanks het feit dat zandwinning in dit terrein in de tweede helft van de 19^e eeuw het gebied ernstig verstoord kan hebben zijn tijdens het veldonderzoek drie paalsporen aangetroffen die waarschijnlijk ouder zijn dan 1830. De aangetroffen vondsten dateren uit de periode 17^e-19^e eeuw en kunnen verband houden met ontginningswerken van de toenmalige es. Waarneming 434194, ten noordwesten van het plangebied, bestaat uit de vondst van een greppel of grote kuil tijdens een proefsleuvenonderzoek in 2012 aan de Koning Lodewijklaan-Sumatrалаan. Er zijn hoofdzakelijk recente sporen aangetroffen, met uitzondering van een greppel of sloot die op grond van de aard van de vulling een datering in de Middeleeuwen heeft gekregen, dat wil zeggen voor het ontstaan van het esdek. Het terrein is echter geheel vrijgegeven. Waarneming 442771 betreft een opgraving op een perceel aan de Arbeidsstraat /Groeneweg. Hier zijn sporen van vier complete, vier-palige spiekers en een silo of houtskoolmeier aangetroffen. De resten worden gedateerd in het Laat Neolithicum (mogelijk tot Midden Romeinse tijd) op basis van een ¹⁴C-datering van de silo. Mogelijk maken de aangetroffen sporen deel uit van een groter erf.

In de nabije omgeving van het plangebied zijn enkele archeologische onderzoeken uitgevoerd. In 2007 is een booronderzoek uitgevoerd langs de Sprengenweg (onderzoeksmelding 24038). Uit het booronderzoek zijn geen aanwijzingen gekomen voor archeologische vindplaatsen op dit tracé. In 2010 ter plaatse van het Juliana Ziekenhuis een inventariserend veldonderzoek uitgevoerd (onderzoeksmelding 43227).⁸ Het booronderzoek heeft echter geen aanwijzingen opgeleverd voor de aanwezigheid van een archeologische vindplaats. Op een perceel aan de Arbeidsstraat 18A is een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in 2012 (onderzoeksmelding 45845; zie ook waarnemingsnummer 442771).⁹ Ook hier zijn geen aanwijzingen aangetroffen voor de aanwezigheid van een archeologische vindplaats. De bodem was ter plekke van het proefsleuvenonderzoek tot in de C-horizont verstoord, waarschijnlijk door (sub)recente graafwerkzaamheden. Ten zuiden van het plangebied is in 2012 een klein proefsleuvenonderzoek uitgevoerd aan de Arbeidsstraat (onderzoeksmelding 52816). Er is geen archeologische vindplaats aangetroffen en het gebied is vrijgegeven voor ontwikkeling. Onderzoeksmelding 2486 betreft een proefsleuvenonderzoek uit 2001 aan de Vosselmanstraat/Beekpark (zie ook waarnemingsnummer 46078). Het oostelijke deel van het terrein was diep verstoord; het westelijke deel kunnen sporen ouder dan 1800 aanwezig zijn. Vanwege lage verwachting is geen vervolgonderzoek aanbevolen.

⁸ Kaptein, 2011.

⁹ Schutte, 2012.

De AWN afdeling Apeldoorn heeft bij monde van dhr. C. Nieuwenhuize de volgende informatie verstrekt met betrekking tot het plangebied: "ongeveer 500 meter naar het zuidwesten aan de Herderweg is in 2011 een deel van een 2e/3e eeuwse nederzetting opgegraven. Ongeveer 500 meter naar het zuidoosten aan de Trompstraat/Mariastraat werd rond 1870 een deel van een Romeinse begraafplaats geraakt. Dichtbij aan de Roggestraat (250/300 meter zuidoost) of Brandweerkazerne en Bioscoop Tivoli (onder huidige CODA) museum hebben we wel onderzoeken gedaan, maar dat resulteerde vooral in 19e/20e eeuwse afvalkuilen."¹⁰

2.5 Archeologische en cultuurhistorische beleidskaarten

2.5.1 Gemeentelijke archeologische beleidskaart

Voor de gemeente Apeldoorn is een archeologische beleidskaart opgesteld.¹¹ Op deze kaart wordt aangegeven of en in welke vorm er onderzoek noodzakelijk is. Het plangebied ligt in een gebied met specifieke archeologische waarden (categorie 3; zie afbeelding 2.1). Hiervoor geldt dat bij ingrepen dieper dan 0,35 m vanaf maaiveld en een oppervlakte groter dan 100 m² archeologische onderzoek moet worden uitgevoerd.

Afbeelding 2.1 Uitsnede archeologische beleidskaart 2014.
Plangebied ligt binnen de zwarte cirkel

2.6 Archeologische verwachting

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek is de kans op het aantreffen van archeologische indicatoren middelhoog tot hoog. De geomorfologische en bodemkundige omstandigheden waren gunstig voor bewoning vanaf de prehistorie tot in de nieuwe tijd. Binnen het gehele plangebied kunnen archeologische resten uit alle perioden worden aangetroffen. De resten worden verwacht direct onder de bouwvoor of direct onder de verstoorde toplaag. Mogelijk bevinden zich onder de verstoorde toplaag resten van de voormalige enk (plaggen). In dat geval zou het daaronder liggende (dek)zand slechts in de top zijn geroerd bij de eerste aanleg van dat esdek en kunnen dieper ingegraven sporen van bewoning of andere activiteiten uit de steentijd nog aanwezig zijn. Deze resten kunnen bestaan uit sporen (haardkuilen en andere kuilen, hutkuilen en staaksporen) en vondsten van bewerkt en/of verbrand vuursteen, houtskool, bewerkt been/hoorn/gewei en verbrand of bewerkt natuursteen. Organische materialen worden vanwege de ongunstige bodemcondities hiervoor niet verwacht.

¹⁰ zie publicatie van de gemeente over 25 jaar amateur-archeologie geeft daarover meer details (Nieuwenhuize, 2014)

¹¹ Archeologische beleidskaart 2014 gemeente Apeldoorn, januari 2014 (vastgesteld 6 februari 2014);
www.apeldoorn.nl/cultuurhistorie

Archeologische indicatoren uit de perioden vanaf het neolithicum t/m de late ijzertijd kunnen onder andere bestaan uit sporen (paalkuilen, waterputten, greppels), huttenleem, voor de betreffende periode kenmerkend aardewerk, metaal, bewerkt been en houtskool. De kans op het aantreffen van sporen uit deze periode is laag.

Archeologische indicatoren uit de periode middeleeuwen/nieuwe tijd kunnen bestaan uit onder andere sporen (paalkuilen, waterputten, greppels, afvalkuilen), funderingsresten, aardewerk, houtskool, metaal, glas en bot. Daarnaast moet rekening worden gehouden met ontginningsresten en resten van het inmiddels afgegraven esdek/plaggendek. De kans op het aantreffen van dergelijke nederzettingresten uit deze periode is laag. Op basis van de bevindingen uit het voorgaande bureauonderzoek wordt een brede zoekoptie aanbevolen, bestaande uit een booronderzoek in een dichtheid van 6 boringen per hectare met een minimum van 6 boringen per plan/deelgebied en uitgevoerd met een Edelmanboor met een diameter van 10 cm.¹²

¹² Zie KNA Leidraad Inventariserend veldonderzoek; Deel: Karterend booronderzoek, versie 2.0 (SIKB, 2012).

3 Veldonderzoek

3.1 Methode

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) bestond uit een verkennend booronderzoek. De gekozen onderzoeksmethode voor het veldwerk is gebaseerd op de resultaten van het bureauonderzoek (uitmondend in de gespecificeerde archeologische verwachting) en het protocol inventariserend veldonderzoek uit de KNA versie 3.3 (protocol 4003) en de *Leidraad IVO Karterend Booronderzoek* (SIKB-Leidraad).

Het veldwerk voor het inventariserende veldonderzoek is verricht op 7 januari 2015 door een KNA-archeoloog. Hierbij zijn zes handmatige grondboringen verricht met behulp van een Edelmanboor met een diameter van 10 cm. De boringen zijn uitgevoerd tot 0,25 m in de C-horizont en/of tot een maximale diepte van 2 m beneden maaiveld.

De opgeboorde grond is onderzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren, zoals verbrand of bewerkt vuursteen, houtskool, verbrand bot, aardewerk. Verder is gekeken naar bodemverkleuringen die zouden kunnen wijzen op mogelijke vegetatie- en/of cultuurlagen. De boorprofielen zijn lithologisch geïnterpreteerd conform NEN5104 en beschreven volgens de STIBOKA legenda. De boorpunten zijn ingemeten met behulp van DGPS en de hoogte van het maaiveld ter plaatse van de boringen is bepaald ten opzichte van NAP.

3.2 Resultaten

De locaties van de boringen worden weergegeven in Bijlage 3. De tekeningen van de boorprofielen zijn opgenomen in Bijlage 4.

3.2.1 Bodemopbouw

De laagopbouw in de bodemopbouw wordt van boven naar beneden beschreven. De afdekkende toplaag bestaat uit een verstoorde laag van grijs, bruin, beige, en geel gevlekt, zwak siltig, matig grof, slecht gesorteerd zand, onder meer met humeuze brokken. De dikte van deze laag varieert van 1,2 m tot minimaal 2 m. In deze laag zijn geen relevante archeologische indicatoren waargenomen, wel veel resten van puin, cement en wortelresten. De bodemverstoring zal het gevolg zijn van de ontwikkeling en inrichting van het plangebied en de bouw van het kantoorpand Westpoint, enkele decennia geleden.

Onder de afdekkende laag is in twee van de boringen (boringen 3 en 4) een afzetting van neutraal geel, matig fijn, zwak siltig en zwak tot matig grindig zand aangetroffen, zonder sporen van bodemvorming/podzolering. In boring 3 ligt dit zandpakket op 1,2 m –Mv en in boring 4 op 1,5 –Mv. Deze laag is geïnterpreteerd als een daluitspoelingswaaierafzetting. De overgang van de verstoorde lagen naar deze laag is scherp te noemen.

Uit de bodemopbouw blijkt dat de bodem in het plangebied is afgegraven, tot in, of onder het niveau waarin eventueel aanwezige archeologische resten aanwezig kunnen zijn geweest. Indien deze aanwezig zijn geweest, zijn deze waarschijnlijk tijdens het afgraven al vernietigd.

3.2.2 Archeologie

Er zijn in de boringen geen archeologische indicatoren en/of vondsten aangetroffen.

3.3 Conclusies veldonderzoek

Het booronderzoek heeft geen aanwijzingen opgeleverd voor de aanwezigheid van een archeologische vindplaats in het plangebied. De bodemopbouw toont een profiel van een verstoorde

afdekkende toplaag op een natuurlijke afzetting van zand (daluitspoelingswaaierafzetting), waarvan de top, het archeologisch relevantie niveau, is afgegraven. In twee boringen ligt het natuurlijke niveau op 1,2 en 1,5 m –Mv; in de andere vier boringen is onderkant van de verstoring niet aangetroffen. Hier loopt het verstoorde pakket door tot de maximaal geboorde diepte van 2 m –Mv. Extrapolerend vanuit de in boringen 3 en 4 aangetroffen afgetopte bovenkant van de natuurlijke afzettingen, kan geconcludeerd worden dat in de overige vier boringen het archeologisch relevante niveau eveneens is verdwenen.

4 Evaluatie

4.1 Conclusie en samenvatting

In opdracht van BUN Projectontwikkeling B.V. heeft Grontmij een archeologisch onderzoek uitgevoerd voor de locatie Handelstraat 2 te Apeldoorn. Het onderzoek heeft bestaan uit een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek in de vorm van een booronderzoek.

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat het plangebied in de bebouwde kom van Apeldoorn ligt. Op basis van de aardwetenschappelijke en archeologische informatie is een brede archeologische verwachting opgesteld. Er kunnen archeologische resten verwacht worden die dateren uit de periode Steentijd tot en met Nieuwe tijd. Deze resten kunnen direct onder de bouwvoor/verstoorde toplaag worden aangetroffen.

Uit het veldonderzoek is gebleken dat de bodem in het plangebied bestaat uit een afdekkende verstoorde/ opgebrachte toplaag op afgetopt dekzand. Er zijn tijdens het veldonderzoek geen archeologische indicatoren waargenomen.

Van de onderzoeksvragen genoemd in § 1.6 kunnen op basis van het onderzoek de volgende vragen beantwoord worden:

- Wat is de bodemopbouw in het plangebied?
De bodemopbouw bestaat uit een afgetopte zandafzetting (daluitspoelingswaaierafzettingen), afgedekt door een verstoord, opgebracht pakket matig grof zand met puin, cement, wortelresten en humeuze brokken.
- In hoeverre is deze bodemopbouw nog intact?
De bodemopbouw is in geen enkele zin intact, maar ernstig verstoord.
- Wat is de geo(morfo)logische opbouw van de ondergrond in het plangebied?
In het bureauonderzoek is vanuit het kaartbeeld van de nabije omgeving extrapolierend vastgesteld dat in het plangebied hoge stuwwallen (code 15B3), glooiingen van sneeuwsmeltwaterafzettingen (code 4H4), stuwwalglooiingen (code 6H7) en droge (beek)dalen (code 10/11R3) aanwezig kunnen zijn. Op basis van de veldgegevens is, vanwege de sterke verstoring van de bodem en daarmee ook het natuurlijke reliëf, geen aanvullende informatie verkregen omtrent de geomorfologie.
- Bevinden zich archeologisch relevante afzettingen in het plangebied?
In het plangebied bevinden zich geen archeologisch relevante afzettingen.

4.2 Advies

Op basis van de resultaten van het inventariserend veldonderzoek wordt voor het plangebied geen vervolgonderzoek aanbevolen. De voorgenomen bodemingrepen kunnen zonder archeologisch voorbehoud worden uitgevoerd tot aan de onderkant van de in de boringen aangetroffen verstoorde pakket, dat wil zeggen tot 1,2 m –Mv (ter plekke van boring 3) en tot 1,5 m –Mv (ter plekke van boring 4) en in de overige vier boringen tot de aangetoonde verstoring tot een diepte van 2 m –Mv.

Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden toch onverwacht archeologische resten worden aangetroffen, dan is conform artikel 53 en 54 van de Monumentenwet 1988 (herzien in 2007) aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed ver-

plicht. Deze melding dient plaats te vinden bij de bevoegde overheid, in deze de gemeente Apeldoorn (contactpersoon: mevr. drs. M. Parlevliet, tel. 055-5802115 of per email: m.parlevliet@apeldoorn.nl).

Er wordt geadviseerd met betrekking tot de resultaten van het onderzoek en deze aanbeveling contact op te nemen met de bevoegde overheid (gemeente Apeldoorn).

5 Literatuur

Kaptein, I.N., 2011. Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek Julianaziekenhuis te Apeldoorn. Archeologische Rapporten Oranjewoud 2010/139. Heerenveen, Oranjewoud B.V.

Lanting, J.N. & J. van der Plicht, 1996. De C14-chronologie van de Nederlandse Pre- en Protohistorie, I: Laat-Paleolithicum. In: *Palaeohistoria* 37/38 (1995-1996), pp. 71-125

Lanting, J.N. & J. van der Plicht, 2000. De C14-chronologie van de Nederlandse Pre- en Protohistorie, II: Mesolithicum. In: *Palaeohistoria* 39/40 (1997-1998), pp. 99-16

Lanting, J.N. & J. van der Plicht, 2002. De C14-chronologie van de Nederlandse Pre- en Protohistorie, III: Neolithicum. In: *Palaeohistoria* 41/42 (1999-2000), pp. 99-164.

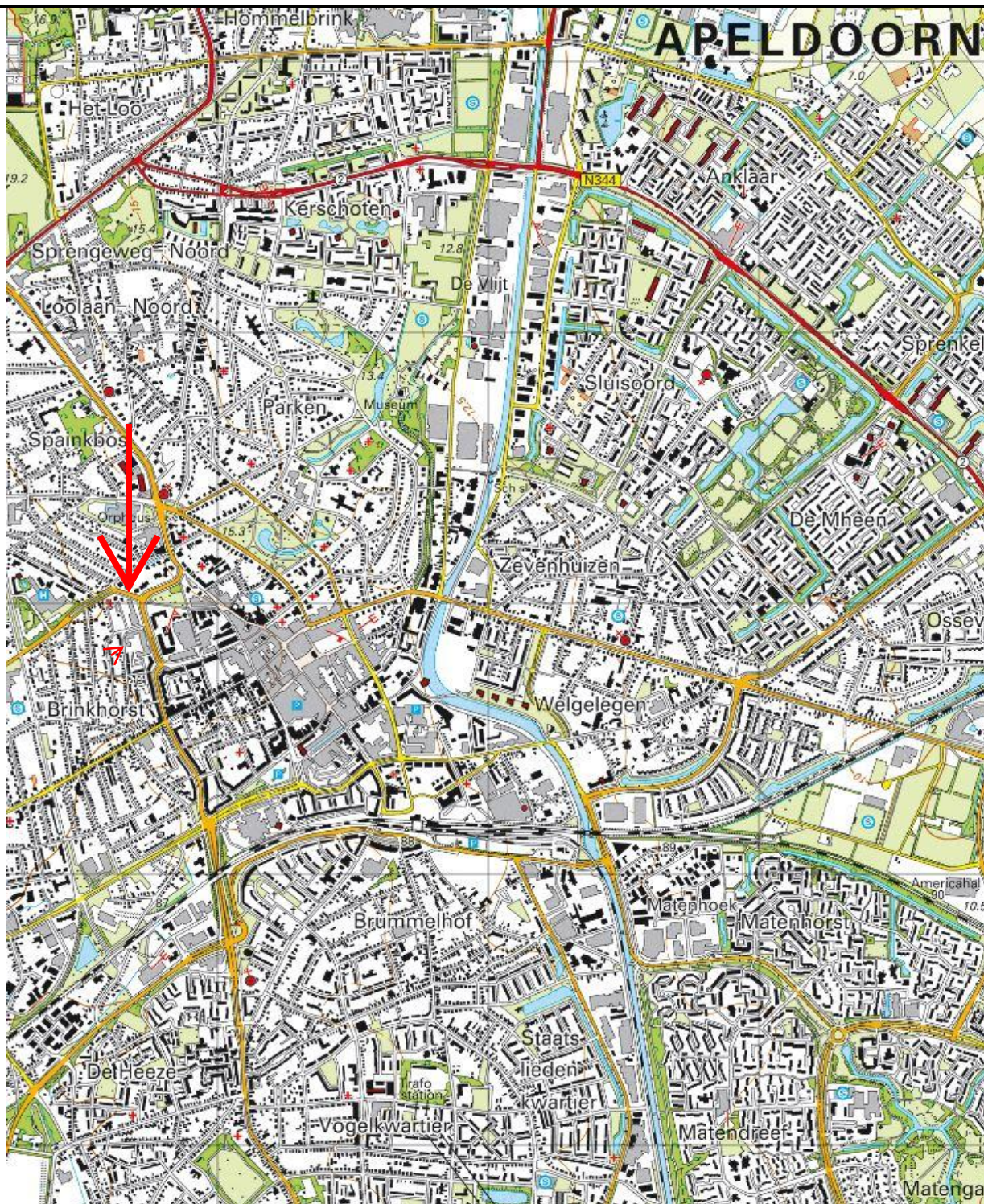
Nieuwenhuize, C., 2013. *25 jaar amateur archeologie Archeologische Werkgemeenschap Apeldoorn*. SAGA rapport 3. Apeldoorn, Sectie Archeologie Gemeente Apeldoorn.

Otten, D., 2003. *Veldnamen en oude boerderijnamen in de gemeente Apeldoorn*. Hilversum, Uitgeverij Verloren.

Schutte, A.H., 2012. Archeologisch proefsleuvenonderzoek Arbeidstraat 18A te Apeldoorn, gemeente Apeldoorn. Swalmen, Ecoconsultancy B.V.

Bijlage 1

Locatie plangebied

Projectnummer 341375	Datum 14012015	Bijlage	Formaat A4	GAR-nummer 1529	CIS-code 64632	Getekend JBV	Controle JJH	Akkoord JT	Schaal 1:25.000
-------------------------	-------------------	---------	---------------	--------------------	-------------------	-----------------	-----------------	---------------	--------------------

Project

Archeologisch onderzoek Handelstraat 2 Apeldoorn

Opdrachtgever

BUN Projectontwikkeling BV

Onderdeel

Locatie plangebied

Noord Postbus 29, 9400 AA Assen, T +31 592 33 88 99, F +31 592 33 06 67

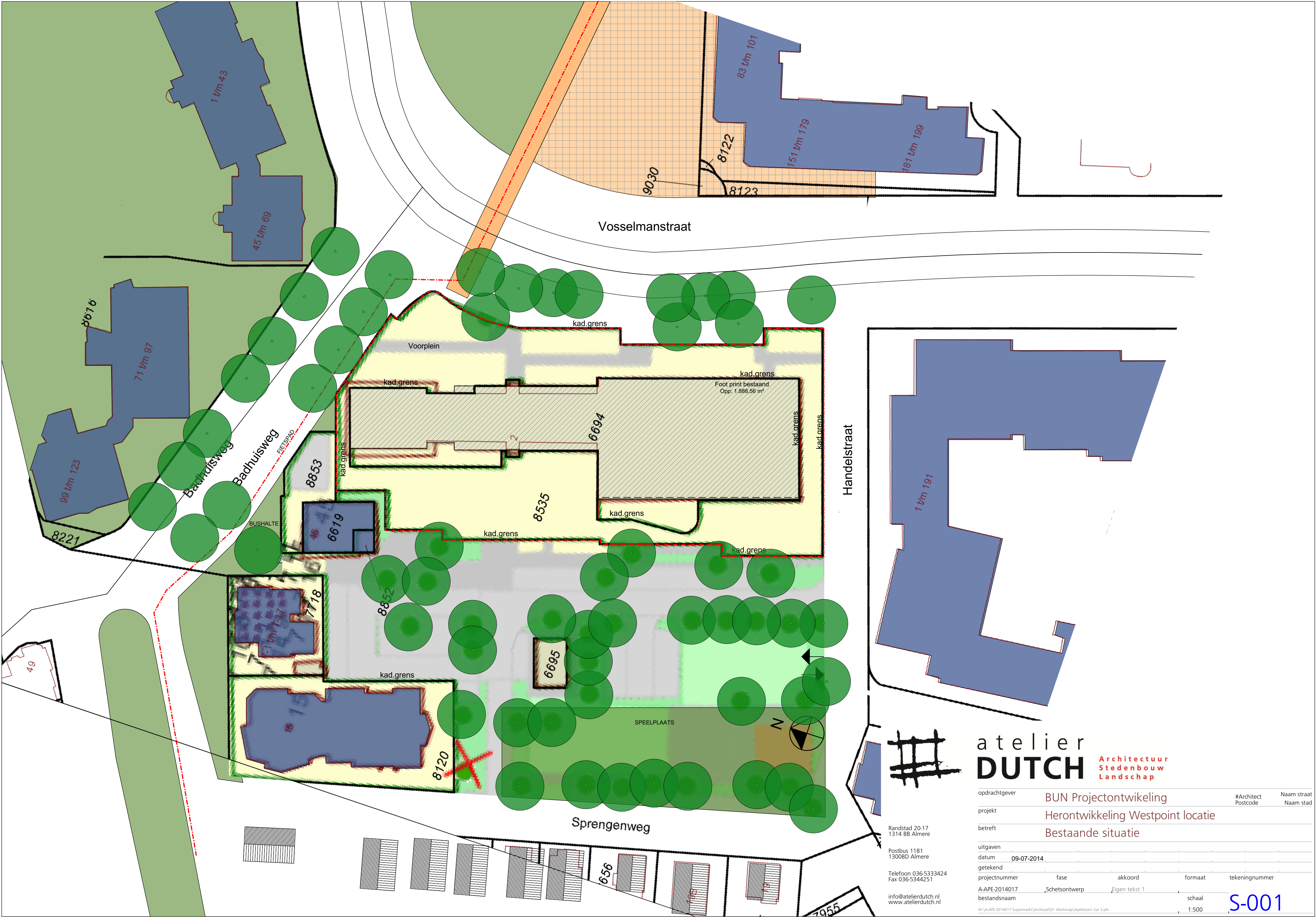

planning connecting
respecting
the future

bron: Topografische Dienst Kadaster, 2011

Bijlage 2

Bestaande situatie en ontwerp

atelier
DUTCH Architectuur
Stedenbouw
Landschap

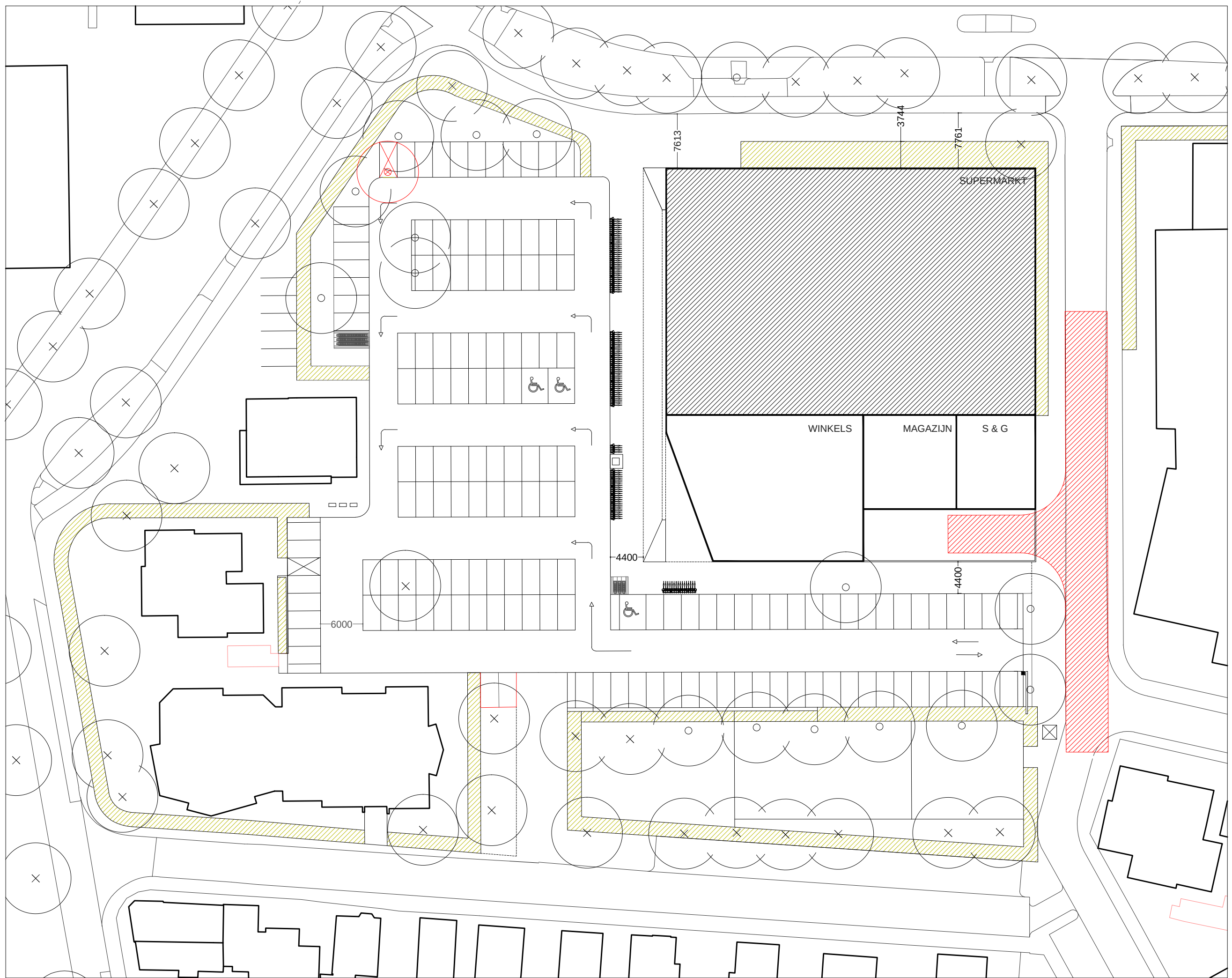
opdrachtgever	BUN Projectontwikeling				#Architect	Naam straat
project	Herontwikkeling Westpoint locatie				Postcode	Naam stad
betreft	Bestaande situatie					
uitgaven						
datum	09-07-2014					
getekend						
projectnummer	fase	akkoord	formaat	tekeningnummer		
A-APE-2014017	Schetsontwerp	Eigen tekst 1				
bestandsnaam				schaal	S-001	
W:\A-APE-2014017 Supermarkt\Archicad\01 Werkmap\Apeldoorn Var 2.pln			1:500			

Randstad 20-17
1314 BB Almere

Postbus 1181
1300BD Almere

Telefoon 036-5333424
Fax 036-5344251

info@atelierdutch.nl
www.atelierdutch.nl

Bijlage 3

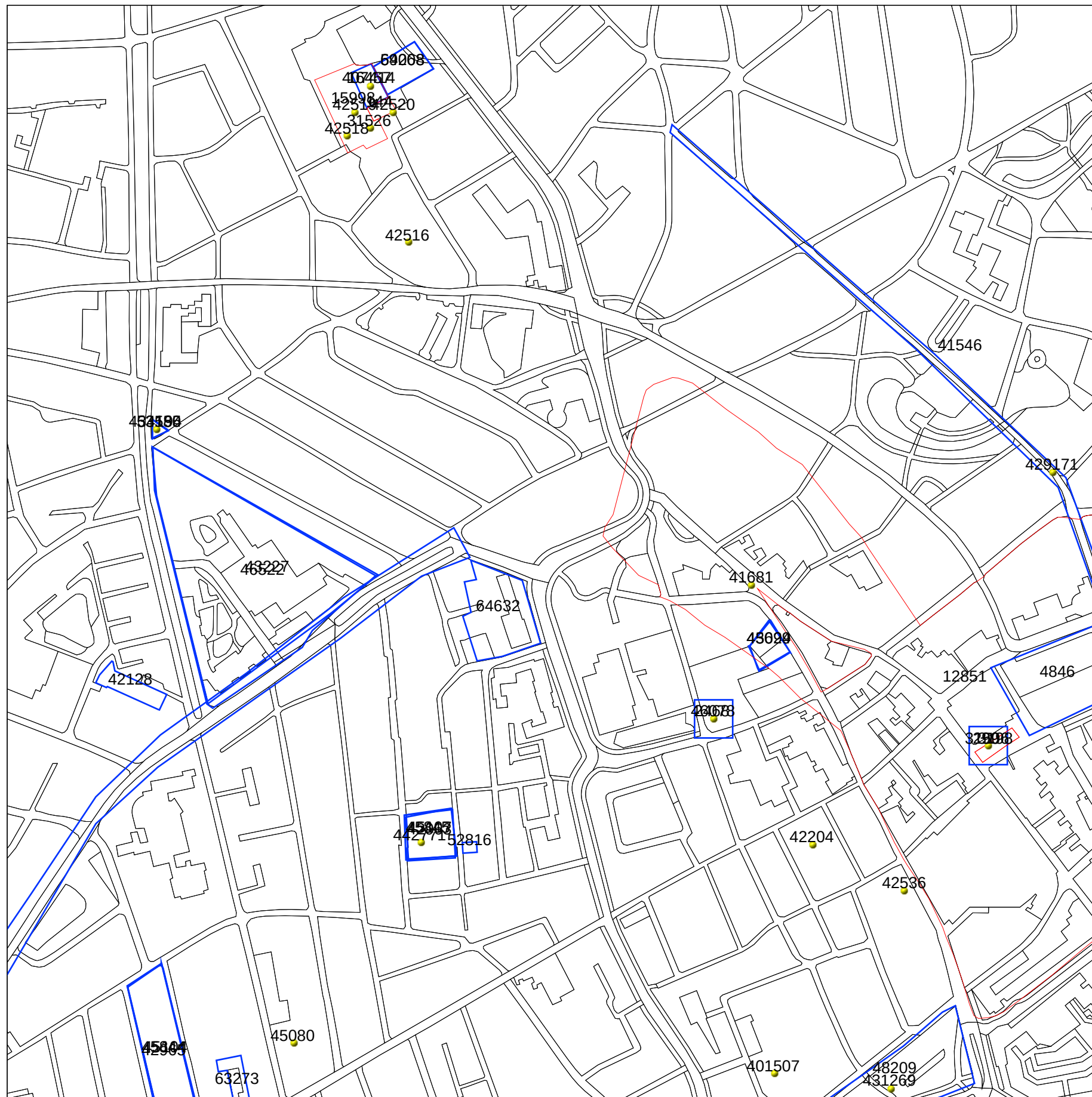
Archeologische basiskaart

Plangebied Handelstraat 2 te Apeldoorn

13-01-2015

Archis-kaart met waarnemingen, AMK-terreinen en onderzoeksmeldingen

194460 / 470761

Legenda

- WAARNEMINGEN
- MONUMENTEN
- ONDERZOEKSMELDINGEN
- TOP10 ((c)TDN)

0 100 m

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Archis2

193024 / 469325

Bijlage 4

Locatie boringen

Archeologisch onderzoek Handelstraat 2 Apeldoorn

Boorpuntenkaart

Legenda

Grens plangebied

Boorpunt

Coördinaten boringen:

01
x193.644,220/ y469.918,442/
z19,72m +NAP

02
x193.678,660/ y496.928,942/
z18,61m +NAP

03
x193.661,860/ y496.981,232/
z19,78m +NAP

04
x193.665,640/ y470.018,822/
z19,35m +NAP

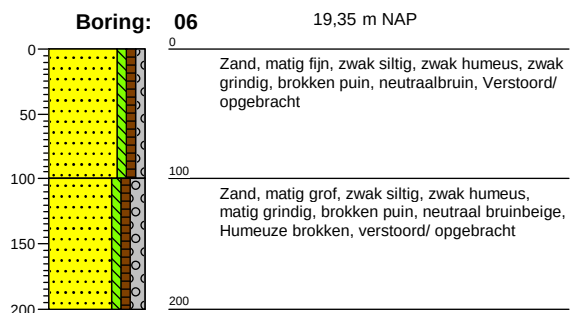
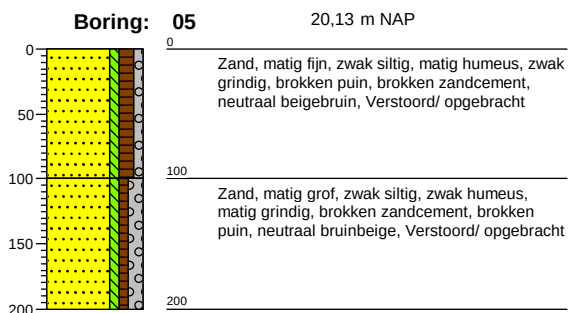
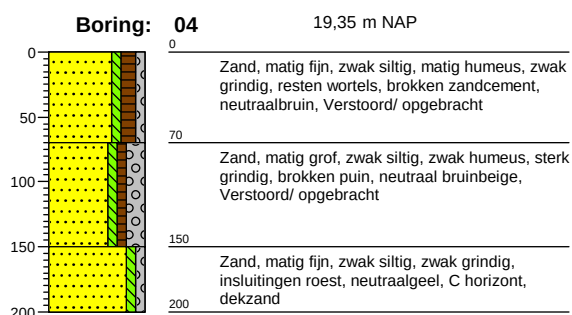
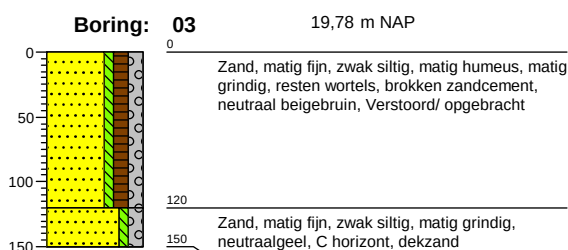
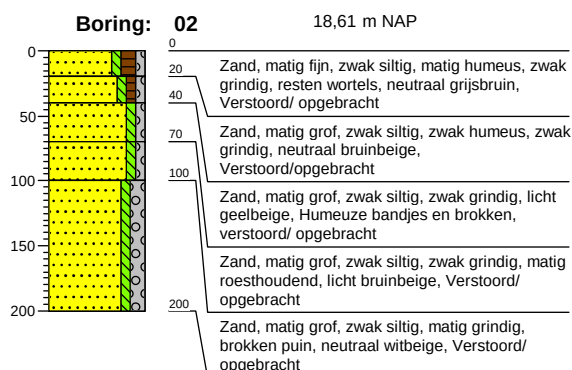
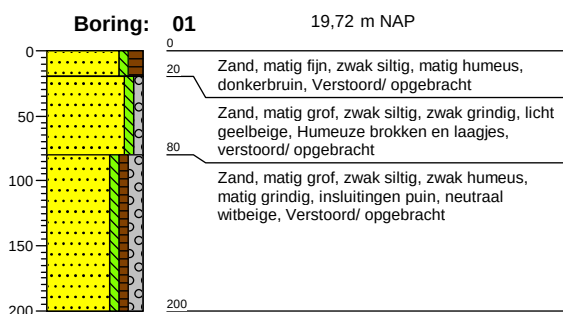
05
x193.696,930/ y469.979,972/
z20,13m +NAP

06
x193.712,680/ y469.938,602/
z19,35m +NAP

Bijlage 5

Bodemprofielen boringen

Projectnummer: 341375
Projectnaam: AO Handelstraat 2 Apeldoorn

www.grontmij.nl